

Asystent Dziecka/Ucznia ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi (ASPE) – projekt konkursowy MEN

1. Wstęp

Edukacja inkluzyjna (UNESCO 2008) to proces, który zapewnia wszystkim uczniom edukację o wysokiej jakości. W procesie tym szanowana jest różnorodność uczniów, ich zróżnicowane potrzeby i możliwości oraz cechy osobowe, oczekiwania uczniów i grup społecznych dotyczące uczenia się, eliminowane są natomiast wszelkie przejawy dyskryminacji (UNESCO International Bureau of Education 2008, s.3)¹.

Celem realizowanych działań jest poprawa dostępności usług edukacyjnych dla dzieci/uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami, którzy doświadczają ograniczeń w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie przedszkola/szkoły (w tym: w szkołach niepublicznych). Zakłada się, że działania pilotażowe, sprawdzające opisane poniżej założenia, będą prowadzone przez okres jednego roku szkolnego. Na podstawie wniosków wynikających z prowadzonych działań pilotażowych możliwe będzie:

- wypracowanie rozwiązań na rzecz uruchomienia w przedszkolach/szkołach usług asystenckich,
- doprecyzowanie charakterystyki grupy dzieci/uczniów, do której powinny być skierowane usługi asystenckie,
- wypracowanie standardów tych usług (obejmujące w szczególności opracowanie rekomendacji do rozwiązań prawnych oraz włączenie kwalifikacji „Asystowanie dziecku/uczniowi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji).

Rola i zadania asystentów opisywane są w literaturze przedmiotu w różnych płaszczyznach. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjmuje się następujące obszary działań asystenta dziecka/ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (ASPE):

- obszar działań wspierających ogólne funkcjonowanie dziecka/ucznia rozumiane w szczególności jako wsparcie dziecka/ucznia w przedszkolu/szkole czy grupie przedszkolnej/klasie szkolnej/ w wykonywaniu codziennych czynności (np. związanych z samoobsługą, przemieszczaniem się, komunikowaniem, a także – w porozumieniu z rodzicami – w czynnościach związanych z utrzymywaniem higieny) umożliwiających uczestnictwo w zajęciach (oraz innych wydarzeniach grupy/przedszkola czy

¹ Ewa Domagała-Zyśk, Personel pomocniczy w szkołach ogólnodostępnych w Europie i USA – wyniki badań nad modelem i skutecznością wsparcia, s. 1.

klasy/szkoły) i zapewniających możliwość uczenia się w przedszkolu/szkole oraz nawiązywania relacji interpersonalnych,

- obszar działań polegających na współpracy z nauczycielami i specjalistami, w tym wspólne planowanie wsparcia, na zaproszenie dyrektora udział ASPE w radach pedagogicznych², podejmowanie i realizacja ustaleń w zakresie przewidywania i wyciszania autoagresywnych zachowań dziecka/ucznia oraz agresywnych zachowań skierowanych do rówieśników i osób dorosłych,
- obszar działań wyspecjalizowanych obejmujących w szczególności działania pielęgnacyjne i niektóre czynności medyczne
- obszar działań związanych z transportem – dotyczącym transportu do i z przedszkola/szkoły na zajęcia lekcyjne, dodatkowe, uroczystości szkolne itp. Na etapie projektu jest to zadanie fakultatywne (organizowane w miarę potrzeb dziecka i możliwości organizacyjnych, finansowych i personalnych organu prowadzącego). Realizacja tego zadania powinna być uzależniona od indywidualnej sytuacji i realizowana tam, gdzie pomoc asystenta stanowi konieczność.

ASPE nie powinien być traktowany jako osoba, która wyręcza dziecko/ucznia z jego własnej aktywności. Zakłada się, że rolą ASPE jest stopniowe przygotowywanie dziecka/ucznia do możliwie samodzielnego rozwiązywania problemów i poszerzania pola niezależności od innych. Może zatem okazać się, że po intensywnym angażowaniu się ASPE w proces usamodzielniania się swojego podopiecznego, jego dalsza interwencja nie będzie konieczna (a przynajmniej w takim zakresie, jak to miało miejsce do tej pory). ASPE nie może również zastępować nauczyciela ani nauczyciela „wspomagającego” (tj. nauczyciela posiadającego kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej zatrudnianego w celu współorganizowania procesu kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami) lub specjalisty.

Zaplanowane działania umożliwią podjęcie prac zmierzających do przygotowania kadry asystentów dzieci/uczniów oraz stworzenia mechanizmów finansowania usług asystenckich.

² Zgodnie z art. 69 ust. 3a ustawy Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.).

2. Profil kompetencyjny

Wykształcenie i wymagania

Niezbędne

- Wykształcenie średnie lub średnie branżowe
- Zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego
- Posiadanie aktualnych badań SANEPID
- Dobry stan zdrowia umożliwiający wykonywanie czynności fizycznych silnie obciążających układ ruchowy
- Znajomość języka polskiego w stopniu komunikatywnym

Praca ASPE wymaga od kandydata posiadania kompetencji psychospołecznych i organizacyjnych obejmujących w szczególności następujące kategorie umiejętności:

- Kompetencje psychospołeczne: odporność na stres i trudne sytuacje; zdolność szybkiego reagowania, umiejętność podejmowania decyzji na podstawie rzetelnej analizy sytuacji, umiejętność radzenia sobie z trudnościami; spostrzegawczość, podzielność uwagi, umiejętność panowania nad emocjami, odpowiedzialność; umiejętność nawiązywania kontaktu z drugą osobą; umiejętność obserwowania i słuchania; empatia i wrażliwość na potrzeby innych, otwartość na uczenie się;
- Kompetencje organizacyjne np. umiejętność planowania i organizowania przebiegu dnia, ustalenia rodzaju aktywności ucznia;
- Kompetencje komunikacyjne: umiejętność współpracy z osobami dorosłymi np. rodzicami, nauczycielami, specjalistami (np. psycholog, pedagog), uczniami (też grupą uczniów), umiejętność pracy zespołowej, dostosowywanie komunikacji do możliwości i potrzeb partnera interakcji.

3. Standard pracy ASPE

Asystent może być zatrudniany zarówno w przedszkolach/szkołach publicznych jak i niepublicznych. Praca asystenta wymaga dobrej kondycji psychofizycznej, dobrej organizacji czasu, umiejętności podejmowania decyzji. Związana jest z podwyższonym poziomem stresu. ASPE wykonuje zadania wynikające z zakresu obowiązków, uzgodnione z dyrektorem przedszkola /szkoły. Swoją pracę dokumentuje zgodnie z ustaleniami podjętymi z dyrektorem przedszkola/szkoły. Dokumentacja jest ograniczona do niezbędnego minimum i koncentruje się na zbieraniu istotnych informacji dotyczących funkcjonowania dziecka/ucznia oraz przeprowadzonych działań, znacząco wpływających na sytuację dziecka/ucznia. Dokumentowanie wyspecjalizowanych działań pielęgnacyjnych i czynności medycznych jest prowadzona zgodnie z wytycznymi z regulaminu konkursu. Całość dokumentacji podlega ochronie danych (z uwzględnieniem faktu, że niektóre informacje zawarte w dokumentacji mają charakter danych wrażliwych). Regulamin wyznaczy również ogólne zasady przepływu informacji i komunikowania się ASPE z dyrektorem, nauczycielami i specjalistami. Szczegółowe procedury komunikacji każde przedszkole/szkoła doprecyzuje zgodnie z procedurami przyjętymi w szkole. Aspekt przepływu informacji i komunikacja będą przedmiotem analiz prowadzonych w ramach monitorowania i ewaluacji projektu – na ich podstawie na bieżąco będą weryfikowane zasady i procedury w poszczególnych przedszkolach/szkołach realizujących projekt, jak również zostaną sformułowane rekomendacje, które pomogą dookreślić jak ten aspekt powinien być realizowane w przedszkolach/szkołach po zakończeniu projektu.

Planuje się, że w ramach pilotażu zostaną przeprowadzone trzy typy szkoleń: **obligatoryjne podstawowe** (obowiązkowe – zorganizowane przed rozpoczęciem działań ASPE, zakończone egzaminem dopuszczającym asystenta do pracy), **obligatoryjne uzupełniające** (obowiązkowe, uzupełniające wiedzę i umiejętności uczestników, realizowane w trakcie pilotażu) i **fakultatywne** (uzupełniające wiedzę i umiejętności uczestników w trakcie pilotażu, dostosowane do potrzeb wynikających z pracy z określonym dzieckiem/ucznikiem). W regulaminie konkursu zostanie wskazana minimalna liczba godzin odnosząca się do szkoleń obligatoryjnych i fakultatywnych.

Ukończenie cyklu szkoleń obligatoryjnych podstawowych będzie stanowiło warunek dopuszczający ASPE do pracy w szkole. Ponadto ASPE będzie zobowiązany do udziału w szkoleniach obligatoryjnych uzupełniających i w minimum jednym szkoleniu z obszarów wykazanych w regulaminie projektu konkursowego jako fakultatywne. Weryfikacja

przygotowania ASPE do pracy w przedszkolu/szkole będzie potwierdzona testem końcowym po zakończonym szkoleniu obligatoryjnym podstawowych (brak pozytywnego wyniku będzie oznaczał brak możliwości rozpoczęcia pracy w przedszkolu/ szkole). Po szkoleniach w obszarze uzupełniającym i fakultatywnym zostanie także przeprowadzona weryfikacja wiedzy ASPE, w zakresie objętym szkoleniami, potwierdzona testami. Ponadto przed zatrudnieniem proponuje się przeprowadzenie rozmowy z ASPE (z udziałem np. dyrektora szkoły/przedszkola, psychologa, pedagoga specjalnego) oraz rozmowy z rodziców/opiekunów prawnych z ASPE. Dodatkowo ASPE będzie otrzymywał wsparcie w postaci konsultacji i doradztwa.

Odrębnym rodzajem szkoleń będą szkolenia obejmujące przygotowanie personelu pedagogicznego przedszkola/szkoły w zakresie współpracy z ASPE. Szkolenia przygotowujące pracowników pedagogicznych odbędą się przed rozpoczęciem działań pilotażowych obejmujących pracę ASPE w przedszkolu/szkole.

Szkolenia obligatoryjne podstawowe będą obejmowały następujące moduły:

1. Podstawy prawne istotne z punktu widzenia działań prowadzonych przez ASPE.
2. Dziecko/uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu/szkole – wyzwania stojące przed ASPE.
3. Zadania i organizacja pracy ASPE w przedszkolu i szkole.
4. Czynności higieniczne i opiekuńcze a sprawowanie opieki przez ASPE na terenie przedszkola/szkoły.
5. Wspieranie aktywności i uczestniczenia dzieci/uczniów w codziennej praktyce przedszkolnej i szkolnej.
6. Aspekty dotyczące komunikacji w środowisku przedszkolnym/szkolnym.
7. Współpraca ASPE z nauczycielami, przedszkolnymi/szkolnymi specjalistami i rodzicami.
8. Robienie notatek (notetaker) i/lub zapisywanie treści zajęć, lekcji w sposób symultaniczny,

Szkolenia obligatoryjne uzupełniające będą obejmowały następujące moduły:

1. Udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej
2. Elementy pracy opiekuna medycznego - wybrane zagadnienia z zakresu czynności pielęgnacyjnych i usług o charakterze medycznym.
3. Samorozwój i radzenie sobie z sytuacjami trudnymi przez ASPE w przedszkolu/szkole.

4. Wspomaganie ucznia w procesie zdobywania wiedzy (notatki, mapy myśli, trening uwagi, kompetencje metapoznawcze).

Szkolenia fakultatywne mogą obejmować w szczególności następujące zagadnienia (wynikające z potrzeb udzielanego wsparcia przez ASPE w danym przedszkolu/szkole):

1. Alternatywne i wspomagające metody komunikacji (AAC)– wsparcie dla osób z zaburzeniami ekspresji językowej, wymagających języka alternatywnego lub wsparcia językowego³
2. Techniki Braille'a w procesie komunikacji z uczniem, sprzęt Brajlowski
3. Obsługa specjalistycznego sprzętu medycznego (np. pompa insulinowa) – instruktaż dotyczący obsługi, zakres dopuszczalnej odpowiedzialności ASPE, kontakt z rodzicami/prawnymi opiekunami.
4. Usprawnianie warsztatu pracy i samorozwój – wynikające z potrzeb danego ASPE
5. Zachowania agresywne i autoagresywne dziecka/ucznia – z kim współpracować, jak sobie z nimi radzić?
6. Wycofanie i zaburzone poczucie bezpieczeństwa – współpraca ze specjalistami i nauczycielami we wspieraniu dziecka/ucznia

Kompetencje ASPE

Program szkolenia w części odnoszącej się do kompetencji ASPE powinien uwzględniać elementy niezbędne do tego, aby zoptymalizować jego współpracę:

- z dzieckiem/ucznem na różnych etapach rozwojowych, któremu ma towarzyszyć w sytuacjach przedszkolnych/szkolnych,
- ze środowiskiem rówieśniczym dziecka/ucznia,
- z dorosłymi z otoczenia dziecka/ucznia: rodzicami, nauczycielami i specjalistami pracującymi z dzieckiem/ucznem, pracownikami przedszkola/szkoły,

a jednocześnie wyposażyć uczestnika szkolenia w podstawową wiedzę i umiejętności wzmacniające jego kompetencje społeczno-emocjonalne, stanowiące warunek *sine qua non* zaangażowania organizacyjnego i efektywności zawodowej:

- samoświadomość (samoświadomość emocjonalna, samoocena, pewność siebie),

³ W zależności od potrzeb szkolenie może dotyczyć różnych metod komunikacji i może uwzględniać naukę różnych rodzajów znaków wykorzystywanych w ACC Rodzaje znaków stosowanych w AAC: znaki przestrzenno – dotykowe, system symboli jednoznacznych, miniatury i znaki trójwymiarowe adaptowane, alfabet punktowy do dłoni, znaki manualne, gesty naturalne, znaki manualne MAKATON, KOGHAMO, język migowy, alfabet palcowy (daktylografia), znaki graficzne, PIC – znane jako Piktogramy w Polsce, PCS, System symboli BLISS, Rysunki, Litery, sylaby, wyrazy.

- świadomość społeczna (empatia, świadomość organizacyjna, pomoc innym),
- samozarządzanie (samokontrola emocjonalna, transparentność, adaptacyjność, orientacja na osiągnięcia, optymizm),
- zarządzanie relacjami (dbałość o rozwój innych, inspirujące przywództwo, wywieranie wpływu, katalizator zmian, zarządzanie konfliktem)⁴.

Proponuje się dodatkowo **poruszenie następujących obszarów podczas szkoleń obligatoryjnych:**

- **Wybrane zagadnienia z psychologii rozwojowej:**
 - specyfika rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym,
 - specyfika rozwoju dziecka we wczesnym wieku szkolnym,
 - specyfika rozwoju dziecka w środkowym wieku szkolnym,
 - specyfika rozwoju nastolatka we wczesnej fazie dorastania,
 - specyfika rozwoju nastolatka w późnej fazie dorastania.
- **Funkcjonowanie dziecka/ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu i w szkole – rozumienie specjalnych potrzeb edukacyjnych, ich rozpoznawanie w procesie diagnozy funkcjonalnej oraz ustalanie działań wspierających w zakresie (I) komunikowania się i nawiązywania relacji z innymi, (II) przestrzegania norm społecznych i (III), uczestniczenia dziecka/ucznia w procesie dydaktycznym.**
- **Organizacja pracy ASPE:**
 - rozpoznawanie czynników wspierających i barier w środowisku przedszkola/szkoły, utrudniających funkcjonowanie dziecka/ucznia,
 - planowanie pracy z dzieckiem/ucznem we współpracy z jego rodzicami oraz z nauczycielami i specjalistami w przedszkolu/szkole,
 - ustalanie rodzajów aktywności dziecka/ucznia wymagających wsparcia ASPE oraz sposobów wspierania samodzielności dziecka/ucznia,
 - organizowanie i dokumentowanie przebiegu dnia pracy z dzieckiem/ucznem,
 - przepływ informacji w przedszkolu/szkole między ASPE a dyrektorem, nauczycielami, specjalistami
 - monitorowanie i okresowa ewaluacja pracy ASPE z dzieckiem/ucznem.

⁴ Na podst.: Hawrysz L., *Kompetencje menedżerów klastra* [w:] „Organizacja i Zarządzanie”, nr 4, s. 178. Autorka opiera się na opracowaniach Daniela Golemana, Nicky Dries oraz Rolanda Pepermansa.

- **Zdolności komunikacyjne ASPE i zasady komunikowania się w przedszkolu/szkole:**
 - kanały komunikacyjne i zasady komunikacji w przedszkolu/szkole,
 - podstawy efektywnej komunikacji werbalnej i niewerbalnej,
 - komunikacja ASPE z dzieckiem/uczniem adekwatna do wieku rozwojowego, potrzeb i możliwości podopiecznego nawiązywanie kontaktu z dzieckiem/uczniem i osobami z jego otoczenia,
 - empatia a asertywność w kontaktach z dzieckiem/uczniem i osobami z jego otoczenia,
 - umiejętność komunikacji i współpracy z osobami dorosłymi z otoczenia dziecka,
 - komunikacja ASPE z dyrektorem, nauczycielami i specjalistami
 - umiejętność współpracy ze środowiskiem rówieśniczym dziecka,
 - umiejętność pracy zespołowej zintegrowanej wokół celów dziecka/ucznia wynikających z jego diagnozy funkcjonalnej,
 - wybrane elementy komunikacji wspomagającej i alternatywnej.
- **Kompetencje psychospołeczne ASPE:**
 - odporność na stres i szybkie reagowanie w trudnych sytuacjach,
 - umiejętność uważnej obserwacji funkcjonowania dziecka/ucznia w różnych sytuacjach w przedszkolu/szkole,
 - uwzględnianie podmiotowości dziecka/ucznia, jego wyborów i decyzji,
 - wspieranie samodzielności i indywidualności dziecka/ucznia
 - umiejętność podejmowania decyzji na podstawie rzetelnej analizy sytuacji,
 - samozarządzanie (samokontrola emocjonalna, transparentność, adaptacyjność, orientacja na osiągnięcia, optymizm),
 - zachowanie ASPE w sytuacjach trudnych, w tym konfliktowych,
 - samoocena ASPE i planowanie własnego rozwoju.
- **Integracja wokół celów wsparcia dziecka/ucznia – Open Space lub World Cafe ASPE z kadrą przedszkoli/szkół⁵.**

⁵ W ostatnim module szkolenia na konferencji Open Space lub World Cafe uczestnicy szkoleń dla ASPE spotykają się z uczestnikami trwających równoległe szkoleń dla pracowników pedagogicznych przedszkoli/szkół objętych grantem.

4. Zadania ASPE

Obligatoryjne

1. **Pomoc w codziennym funkcjonowaniu w przedszkolu/szkole i w trakcie wyjść poza przedszkole/szkołę obejmująca w szczególności:**

CO?

- pomoc w przemieszczaniu się i transporcie,
- pomoc w przyjmowaniu posiłków,
- Czynności związane z utrzymaniem higieny i korzystaniem z toalety (po ustaleniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka/ucznia)
- wsparcie dziecka/ucznia podczas zajęć w celu zwiększania jego aktywności i uczestnictwa m.in. poprzez motywowanie dziecka/ucznia do wysiłku, pomoc w korzystaniu z materiałów i pomocy dydaktycznych oraz sprzętu specjalistycznego, pomoc w wykonywaniu notatek,
- podejmowanie działań zmierzających do usuwania barier i ograniczeń w bezpośrednim otoczeniu dziecka/ucznia, celem ułatwienia mu uczestniczenia w przedszkolnych/szkolnych aktywnościach,
- pomoc w porozumiewaniu się i uczestnictwie w grupie (w miarę możliwości),
- pomoc w odrabianiu pracy domowej i udziale w aktywnościach podczas zajęć opiekuńczych,
- wsparcie w uzyskaniu jak największej samodzielności w przedszkolu i szkole,
- wsparcie w rozwiązywaniu problemów związanych z codziennym funkcjonowaniem dziecka/ucznia w sytuacjach edukacyjno-wychowawczo-opiekuńczych,
- współpraca z rodziną, nauczycielami i wychowawcami oraz specjalistami, w przedszkolu i szkole, pracownikami administracji i obsługi przedszkola/szkoły, pielęgniarką, innymi osobami, stosownie do potrzeb, w tym w zakresie przygotowania potrzebnego sprzętu i pomocy dydaktycznych dla dziecka/ucznia,
- udział w spotkaniach służących ocenie poziomu funkcjonowania dziecka/ucznia, zmierzających do usuwania barier i ograniczeń w środowisku,
- udział w sporządzaniu opinii dotyczącej funkcjonowania dziecka/ucznia, w przedszkolu i szkole, we współpracy z nauczycielami,
- reagowanie na przejawy autoagresji i agresji dziecka/ucznia zgodnie z ustaleniami podjętymi ze specjalistami i nauczycielami

JAK?

Poprzez:

- monitorowanie aktywności dziecka/ucznia w obszarach objętych wsparciem,
- wspieranie dziecka/ucznia w rozwijaniu kontaktów społecznych, korzystaniu z usług kulturalnych, rekreacji,
- obserwowanie samopoczucia dziecka/ucznia w czasie sprawowania opieki, w tym w zakresie funkcjonowania psychicznego dziecka/ucznia,
- asystowanie dziecku/uczniowi w wykonywaniu czynności, których nie może wykonać samodzielnie,
- współpracę z dyrektorem, nauczycielami i specjalistami pracującymi w przedszkolu/szkole w zakresie udzielanej przez ASPE pomocy
- obserwacja i dokumentowanie postępów i trudności dziecka/ucznia oraz przekazywanie zebranych informacji nauczycielom przedszkola/szkoły,
- udział w radach pedagogicznych zgodnie z art. 69 ust. 3a ustawy Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.).
- ewaluacja pracy własnej, modyfikacja realizowanych zadań, w przypadku braku ich efektywności.

KIEDY?

- odpowiednio podczas zajęć wychowania przedszkolnego lub obowiązkowych zajęć edukacyjnych,
- podczas zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- podczas zajęć rewalidacyjnych,
- podczas zajęć dodatkowych, w tym rozwijających zainteresowania i uzdolnienia,
- podczas przerw,
- podczas wycieczek, zielonych szkół, zajęć dydaktycznych prowadzonych w terenie itp.,
- podczas uroczystości przedszkolnych/szkolnych.

GDZIE?

- w budynku przedszkola/szkoły (stołówka, świetlica, szatnia, korytarz, gabinet specjalistyczny, toaleta, sala lekcyjna i in.),
- na placu zabaw/boisku szkolnym,
- poza terenem przedszkola/szkoły (wyłącznie w sytuacjach związanych z działaniami przedszkola/szkoły, np. wycieczki).

W JAKIM CELU?

- zapewnienia dziecku/uczniowi włączenia w środowisko przedszkola/szkoły,

- wspierania integralnego rozwoju dziecka/ucznia,
- budowania samodzielności i kształtowania poczucia własnej wartości dziecka/ucznia (na miarę jego możliwości).

Fakultatywne – w zależności od potrzeb dziecka/ucznia

- czynności pielęgnacyjne,
- czynności związane z nadzorowaniem przyjmowania przez dziecko/ucznia leków i podawanie leków przyjmowanych na stałe, nadzorowaniem korzystania przez dziecko/ucznia ze sprzętu medycznego i udzielaniem pomocy w obsłudze sprzętu medycznego używanego na stałe (np. korzystania z pompy insulinowej, cewnikowanie), obsługa sprzętu specjalistycznego,
- komunikacja i porozumiewanie się (np. wspomagające i alternatywne metody komunikacji),
- wsparcie dziecka/ucznia z zaburzeniami zachowania lub przejawiającego zachowania trudne/ryzykowne (zapobieganie sytuacjom trudnym, dbanie o bezpieczeństwo dzieci/uczniów, interwencja w przypadku sytuacji tzw. podwyższonego ryzyka),
- wspieranie procesu adaptacji dziecka/ucznia do środowiska przedszkolnego/szkolnego poprzez m.in. zapewnianie wsparcia emocjonalnego i bezpośrednią pomoc w radzeniu sobie z nowymi sytuacjami
- asystowanie dziecku/uczniowi w drodze do i ze szkoły.

5. Sposób kwalifikowania dzieci/uczniów do objęcia wsparciem przez ASPE

- Wsparciem może być objęte dziecko/uczeń, u **którego utrudnienia w zakresie samodzielnego funkcjonowania w przedszkolu/szkole** zostały określone w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, dokumentacji medycznej, innej dokumentacji albo stwierdzone w toku wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania dziecka/ucznia lub rozpoznania dokonanej przez nauczycieli i specjalistów.
- Kwalifikowanie dzieci/uczniów do objęcia wsparciem przez ASPE może odbywać się w następujący sposób:
 - a) obserwacja pedagogiczna prowadzona przez nauczycieli i specjalistów (praca zespołowa) zatrudnionych w przedszkolu/szkole.
 - b) w przypadku zaobserwowania, że samodzielność dziecka/ucznia jest na tyle obniżona, że wpływa to negatywnie na jego funkcjonowanie w przedszkolu/szkole, nauczyciel, lub specjalista niezwłocznie informuje o tym:

- ✓ wychowawcę klasy (szkoła);
 - ✓ dyrektora (przedszkole).
- c) dyrektor przedszkola/szkoły informuje rodziców/ opiekunów prawnych dziecka/ucznia o potrzebie objęcia dziecka/ucznia wsparciem ASPE. Po uzyskaniu zgody rodziców/ opiekunów prawnych dyrektor rozpoczyna procedurę umożliwiającą objęcie dziecka/ucznia wsparciem ASPE.
- d) odpowiednio wychowawca klasy lub osoba wyznaczona przez dyrektora przedszkola/szkoły koordynują pogłębione rozpoznanie zmierzające do dokonania oceny samodzielności dziecka/ucznia (z wykorzystaniem dedykowanego do tego narzędzia kwestionariuszowego); współpracuje w tym zakresie z nauczycielami, specjalistami i rodzicami oraz dzieckiem/ucznikiem (w sposób odpowiedni do wieku i jego możliwości psychofizycznych);
- e) dyrektor przedszkola/szkoły, na podstawie informacji zgromadzonych w kwestionariuszu oraz we współpracy z nauczycielami i specjalistami oraz rodzicami i dzieckiem/ucznikiem, ustala zakres wsparcia oraz zadania ASPE, a także warunki i sposób monitorowania realizowanych przez ASPE zadań, albo brak potrzeby wsparcia dziecka/ucznia przez ASPE.
- f) dyrektor przedszkola/szkoły informuje na piśmie rodziców dziecka/ucznia o zakresie i sposobie wspierania dziecka/ucznia przez ASPE.